

[Finansministeren.]

stemmelse med udvalgets indstillinger, hvorom der har været enighed i udvalget.

En behandling af disse spørgsmål i et særligt udvalg fandtes ønskelig under hensyn til, at det ved forlængelsen for finansåret 1960-61 af de nuværende ordninger vedrørende rådighedstillæg til militært personel og merarbejdstillæg til civilt personel i forsvaret var forudsat, at ordningerne derefter blev optaget til revision. Endvidere var det ved gennemførelsen af loven om forsvarets organisation m. v. forudsat, at garniseringsforholdene og de i forbindelse hermed stående særlige ydelser til personalet blev optaget til undersøgelse. Hertil kommer, at der som følge af den pr. 1. april 1961 gennemførte tjenestetidsnedsættelse for statens tjenestemænd er rejst krav fra forsvarets personel om forhøjelse af de tillæg, der inden for forsvaret skal ydes tjenestemændene som dækning for merarbejde, idet den faktiske arbejdstid i forsvaret ikke har kunnet nedsættes, men forholdet tværtimod er det, at mangelen på befalingsmænd og den forøgelse af arbejdet, som har fundet sted i forbindelse med forsvarets indpasning i NATO og det forøgede militære beredskab, har medført en forøgelse af befalingsmændenes arbejdstid.

En tjenestetidsundersøgelse har således vist, at det militære personel har en gennemsnitlig ugentlig tjenestetid, som væsentligt overstiger 45 timer, og hvoraf en ikke ubetydelig del falder inden for tidsrummet mellem kl. 21 og 6. Herudover forekommer der rådighedstjeneste i hjemmet i betydeligt omfang.

Ved udarbejdelsen af forslaget til en ny ydelsesordning har det været et hovedsynspunkt, at de for statens tjenestemænd i almindelighed gældende regler bør anvendes for forsvarets tjenestemænd, medmindre de militære forhold på afgørende måde taler derimod. Med hensyn til vederlag for merarbejde er ordninger med generelle tillæg kun foreslået gennemført i det omfang, særlige forhold medfører uforholdsmæssig store vanskeligheder eller udgifter med hensyn til opgørelsen af de enkelte arbejdspræstationer, idet der endvidere er lagt vægt på, at de tjenestemænd, som får pålagt den særlig byrdefulde og lange tjeneste, opnår passende vederlag herfor. Der er tillige tilstræbt

en forenkling af reglerne bl. a. med henblik på at opnå administrative lettelser og besparelser. Jeg finder endvidere anledning til at fremhæve, at det for de stillede forslag er en forudsætning, at der inden for forsvarets tjenesteområder anlægges ensartede synspunkter med hensyn til tildeling af fast tjenestested, og således at der herved følges samme principper for forsvarets tjenestemænd som for statens tjenestemænd i øvrigt.

Forslagene omfatter ca. 5 000 militære tjenestemænd og ca. 1 100 civile tjenestemænd. Ud over tjenestemændene findes der et betydeligt antal befalingsmænd af reserven samt stampersonel, der ikke er omfattet af de fremsatte forslag, men det er forudsat, at der også sker forbedringer for disse personelgrupper.

Forslagene skønnes at ville medføre en samlet merudgift på ca. 21 mill. kr. årlig.

For så vidt angår den generelle rådigheds- og merarbejdstillægsordning, som jeg tidligere har omtalt, er ydelserne siden ordningens gennemførelse i 1951 forhøjet med ca. 50 pct., hvoraf 30-35 pct. hidrører fra dyrtidsreguleringer. I samme periode er der imidlertid for andre grupper af tjenestemænd gennemført større forbedringer af de ydelser, der er betaling for disses overarbejde og nattjeneste m. v.

En del af de foreslåede ydelser er godtgørelse for særlig tjeneste, og flere af disse ydelser har ikke været reguleret siden 1951.

De foreliggende lovforslag har været forelagt for lønningrådet og er tiltrådt af rådet.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslagenes udførlige bemærkninger samt til den udvalgsbetænkning, der ligger til grund for lovforslagene, og som er omdelt til medlemmerne af det høje ting, skal jeg anbefale forslagene til hurtig og velvillig behandling.

Socialministeren (Bundvad): Herved har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændringer i lov om almindelig arbejderbeskyttelse. (Beskyttelse mod ioniserende stråling, velfærdsforanstaltninger for arbejdere uden fast arbejdssted, natarbejde i bagerier samt unge menneskers natarbejde) og samtidig forslag til lov om ændringer i lov om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed. (Beskyttelse mod ioniserende stråling) og forslag til lov om ændringer i lov om arbejderbeskyttelse

[Socialministeren.]

inden for landbrug, skovbrug og gartneri. (Beskyttelse mod ioniserende stråling).

Forslagene tilsigter at gennemføre et mindre antal ændringer i arbejderbeskyttelseslovgivningen. Det førstnævnte lovforslag om ændringer i lov om almindelig arbejderbeskyttelse indeholder 4 ændringer. Af disse 4 ændringer vedrører den ene — beskyttelse mod ioniserende stråling — også de to andre arbejderbeskyttelseslove, og der stilles derfor forslag om at gennemføre tilsvarende ændringer i disse to love.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslagene, skal jeg fremkomme med nogle enkelte bemærkninger.

Baggrunden for det første hold ændringer er den på Den internationale Arbejdsorganisations konference i 1960 vedtagne konvention nr. 115 om beskyttelse af arbejdere mod ioniserende stråling. Denne konvention bør efter regeringens opfattelse ratificeres af Danmark; men for at dette kan ske, er det nødvendigt at gennemføre visse ændringer i arbejderbeskyttelseslovgivningen.

Begrebet ioniserende stråling omfatter alle former for stråling, herunder røntgenstråling. Inden for produktionen fremkommer problemerne om den ioniserende stråling ved anvendelse af isotoper. Disse anvendes inden for den almindelige arbejderbeskyttelseslovs område, f. eks. i papirfabrikker, plasticfabrikker, metalfiberfabrikker og cigaretfabrikker, som tykkelsesmålere. Endvidere anvendes de som niveaumålere i enkelte gasværker og jernstøberier. I en række navnlig højere skoler benyttes de i undervisningen. Endelig anvendes isotoper i betydeligt omfang på hospitaler og i et vist omfang i laboratorier.

For tiden anvendes isotoper ikke inden for området af lov om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed, og inden for området af lov om arbejderbeskyttelse inden for landbrug, skovbrug og gartneri anvendes de endnu kun til videnskabeligt formål. Deres anvendelser er imidlertid voksende, og det må påregnes, at de i fremtiden vil finde væsentlig større udbredelse. Også under hensyn hertil vil det være ønskeligt, at der allerede nu tilvejebringes regler om beskyttelse mod ioniserende stråling inden for de to sidstnævnte loves områder.

Om dette spørgsmål fremsættes der derfor forslag til ændring i alle de tre arbejderbeskyttelseslove.

Med hensyn til den anden ændring til lov om almindelig arbejderbeskyttelse — tilføjelsen til lovens § 15 — er forholdet det, at der i lov om almindelig arbejderbeskyttelse er hjemmel til at kræve visse sundheds- og velfærdsforanstaltninger gennemført, dels hvor arbejdet foregår på fast arbejdssted eller inden for et fast afgrænset område, dels hvor mere end 5 arbejdere beskæftiges på midlertidig arbejdsplads ud over en kortere tid. Imidlertid er der nogle arbejdere som f. eks. skorstenfejere, renovationsarbejdere og forskellige transportarbejdere, der ikke falder ind under nogen af disse grupper, men som også har behov for visse sundheds- og velfærdsforanstaltninger som f. eks. adgang til at tage bad efter endt arbejde.

Det foreslås derfor at skabe hjemmel til at kræve tilsvarende velfærdsforanstaltninger gennemført for sådanne arbejdere.

Den tredje ændring, der som den foregående alene vedrører lov om almindelig arbejderbeskyttelse, nemlig denne lovs § 31, går ud på en udvidelse af adgangen til natarbejde i bagerivirksomheder.

Loven om almindelig arbejderbeskyttelse indeholder i § 31, stk. 2, et principielt forbud mod natarbejde i bagerivirksomheder fra kl. 20 til kl. 4, men herfra gør den forskellige undtagelser, bl. a. således, at det er tilladt at arbejde allerede fra kl. 3 natten forud for søndage og en række nærmere opregnede helligdage.

De to organisationer inden for bagerfaget, Den danske Bagerstands Fællesorganisation og Bageri- og Konditoriarbejdernes Forbund, har i fællesskab fremsat ønske om en udvidet adgang til at påbegynde arbejdet i bagerier kl. 3, og de har foreslået, at denne adgang udvides til at omfatte indtil 52 nætter inden for et kalenderår efter arbejds giverens eget valg.

Baggrunden for ønsket om en sådan udvidelse er den skete almindelige nedsættelse af arbejdstiden, den tidlige lørdagslukning i den øvrige detailhandel samt den stærke efterspørgsel efter bagerivarer i sommerhusområderne. Disse forhold tilsammen bevirker, at bagerierne navnlig natten til lørdag ikke kan undvære arbejdstiden kl. 3-4.

[Socialministeren.]

Endvidere har organisationerne henvist til interessen i at begrænse antallet af overtrædelser af natarbejdsforbuddet, idet de mener, at antallet vil gå ned, hvis loven ændres som foreslået.

Endelig går forslaget om ændringer i lov om almindelig arbejderbeskyttelse ud på at udvide det i lov om almindelig arbejderbeskyttelse § 43, stk. 1, indeholdte forbud mod unge menneskers natarbejde.

I 1922 ratificerede Danmark den af Den internationale Arbejdsorganisation, ILO, i 1919 vedtagne konvention nr. 6 angående unge menneskers natarbejde i industrien, hvorefter det som hovedregel er forbudt unge mennesker under 18 år, i visse tilfælde under 16 år, at arbejde i „industrielle foretagender“ om „natten“, d. v. s. mindst 11 på hinanden følgende timer, omfattende tiden mellem kl. 22 og kl. 5. Ifølge definitionen i konventionens artikel 1 henregnes bygge- og anlægsvirksomhed til „industrielt foretagende“.

I sine årlige indberetninger til ILO angående gennemførelsen af konventionens bestemmelser har socialministeriet gentagne gange udtalt, at unge mennesker i Danmark ikke arbejder om natten i bygningsindustrien, og at den danske regering derfor har anset det for uforholdsmæssigt at udstede forbud imod sådant arbejde.

ILOs ekspertkomité vedrørende gennemførelse af konventioner og henstillinger har imidlertid peget på, at der ikke i lov om almindelig arbejderbeskyttelse indeholdes et forbud mod unge menneskers anvendelse til natarbejde inden for bygge- og anlægsvirksomhed, og at der, selv om unge ikke i øjeblikket anvendes til sådant arbejde om natten, bør gennemføres en lovgivning, der forbyder sådant natarbejde for fremtiden.

Socialministeriet har senest i maj måned 1960 meddelt ILO, at den danske regering agtede at tage skridt til gennemførelse af et sådant forbud.

Den nævnte bestemmelse i lov om almindelig arbejderbeskyttelse § 43, stk. 1, nr. 1, indeholder forbud mod, at unge mennesker under 18 år anvendes til arbejde mellem kl. 18 og kl. 6 i håndværks- og industrivirksomheder, men den indeholder ikke et tilsvarende forbud mod natarbejde ved bygge- og anlægsvirksomhed. Regeringen har, efter

at sagen har været forhandlet med hovedorganisationerne og arbejdsrådet, hvorfra tilslutning er givet, fundet, at der for også formelt at efterkomme kravene i den nævnte konvention bør ske en ændring af loven, hvorved det forbud, der efter § 43, stk. 1, nr. 1, gælder for håndværks- og industrivirksomheder, udvides til at omfatte bygge- og anlægsvirksomhed.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale de tre lovforslag til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Boligministeren (Carl P. Jensen): Herved har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændringer i lov om købstadhypotekforeninger.

I den gældende lov om købstadhypotekforeninger er der, siden loven blev gennemført den 7. april 1936, kun sket enkelte mindre ændringer. Loven om kreditforeninger, der ligeledes er af 7. april 1936, er derimod blevet ændret flere gange med henblik på at bringe loven i overensstemmelse med udviklingen inden for realkreditten.

Med det formål at få gennemført en tiltrængt revision af købstadhypotekforeningsloven nedsatte boligministeriet i januar 1961 et udvalg, der over for ministeriet skal fremkomme med udkast til ændring af loven.

Hypotekforeningernes stående fællesudvalg, som er repræsenteret i udvalget, har imidlertid henstillet, at man uden at afvente den samlede revision søger loven ændret på de 2 punkter, der omfattes af nærværende lovforslag. Selv om det, som anført i bemærkningerne til lovforslaget, havde været ønskeligt at afvente resultatet af udvalgets arbejde og således undgå at fremsætte forslag til enkelte ændringer af loven, indtil der kan fremsættes et forslag om en samlet revision, har boligministeriet ment at måtte give hypotekforeningernes stående fællesudvalg medhold i, at de foreslåede ændringer bør søges gennemført straks.

Forslaget indeholder hjemmel for købstadhypotekforeningerne til at indføre nye låntyper, hvilket i øjeblikket vil være ensbetydende med kontante lån. Desuden foreslås det at forhøje grænsen for foreningernes adgang til at yde forhåndslån.

Om de foreslåede ændringer henviser jeg i øvrigt til bemærkningerne til lovforslaget,